СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XL. Ч. 177. | Джерзи Сіти, Н. Дж., понеділок, 1 серпня 1932. | VOL. XL. | No. 177. | Jersey City, N. J., Monday, August 1, 1932. | THREE CENTS.

УРЯД ЛІКВІДУЄ „БОНУСОВУ АРМІЮ"

АРЕШТУВАЛИ 36 АҐІТАТОРІВ.

ВАШИНГТОН. — По зруйнованих огнем румовищах домів, де жила так звана бонусова армія, ходять узброєні жовніри. Велика більшість „армії" поволіклася зі столиці. Уряди сусідних стейтів не раді її приняти й вона старається добитись до міста Джанставн, у Пенсилвенії, котрого мейор заявив, що він готов її приняти.

Президент Гувер видав про події заяву, в котрій каже, що ніякий уряд не може піддатися товпі.

Тимчасом поліція Дистрикту шукала радикальних аґітаторів і в одній покинутій церкві заскочила їх збори та арештувала 36 осіб, між якими є Мурин Джеймс Форд, кандидат комуністичної партії на уряд віцепрезидента Злучених Держав.

На приказ уряду велика лава присяжних суддів почала слідство над заворушеннями. Вона буде старатися розкрити ролю аґітаторів у цій афері.

Провідник „армії" Вотерс видав по подіях заяву, в котрій каже, що ветерани ще не здалися. Він закликає Американців відобрати урядову владу з рук „грошевих сил" та передати її назад у руки „простого народа".

Остаточні обчислення жертв заворушень показують, що смертю заплатило двоє людей, а тяжко ранених було 53 особи. Червоний Хрест помагає раненим, а також декотрим жінкам і дітям ветеранів, машируючих зі столиці.

ПРЕЗИДЕНТ ПРИГОТОВЛЯЄ ПРОГРАМУ ДОПОМОГИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер казав подати до публичного відома, що він уже приготовив цілий широкий плян допомоги в крізу через Реконструкційну Фінансову Корпорацію.

Програма обнимає 9 ріжних напрямків. Є звернена передовсім на оживлення бизнесу. Мається тєж приспішити роботи коло допомоги. Рада інжинірів має кермувати само-ліквідуючимися проектами, як нищенням „слюмс"-ів. Уряд плянує скликати визначних бизнесменів на нараду для поведення згідної акції.

ОЛІМПІЙСЬКІ ІГРИЩА ЗАПОВІДАЮТЬСЯ ВЕЛИЧАВО.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Олімпійські ігрища пічнуться пів до 4 години зполудня в суботу. Відкриє їх в імени американського уряду віцепрезидент Чарлз Кертис, як представник президента Гувера.

По промові Кертиса слідує парада 2,000 атлетів 39 країв. Атлети зложать присягу спортсменства.

Того самого дня відбудеться тільки дуже мала частина змагань, а саме змагання в двиганню тягарів. Чемпіонат у цій галузі атлетики має тепер Німеччина.

Дня 31 липня будуть змагання в двиганню тягарів, полевій атлетиці та двобою.

Від того дня будуть відбуватися змагання кождого дня аж до закриття ігрищ, котре наступить дня 14 серпня. Головні змагання будуть відбуватися на так званім Олімпійським Стадіюмі, менше важні або спеціяльні на інших стадіюмах, разом 11 числом, з містотою до 400,000 осіб.

ПЯТНУЄ КАМПАНІЮ ПІДШЕПТІВ.

ВАШИНГТОН. — Едгар Рикард, фінансовий агент президента Гувера, видав заяву, пятнуючу кампанію підшептів проти президента. Говориться на вухо, ба навіть пишеться в газетах, що президент мав маєток вартости 4 міліони долярів, який наслідком нерозумної операції зійшов до 700,000 долярів, що президент мав богато грошей інвестованих у заграничних нафтових підприємствах. Рикард каже, що все це є підшепти, обчислені на викликання упередження в темних людях перед виборами.

МЕНШЕ СМЕРТЕЙ ВІД СОНЯШНИХ УДАРІВ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорський комісионер здоровля звернув увагу на факт, що мимо цьогорічної спеки число людей, які гинуть від сонячного удару, не велике. Він пригадує, що минулих років гинуло в Ню Йорку на рік по кількасот людей, а цього року загинуло так усього 5 душ. Лікар приписує це кращому розумінню справ здоровля. Люди знають краще вагу провітрювання хати. Доми нині кращі, ніж колись. Фабрики теж здоровші. Парків більше, як давніше. Люди вміють краще їсти. Нині від соняшного удару пропадають тільки люди, які заживають літом забагато алькоголю, ослаблені недугою, працюють занадто тяжко в спеку, носять зимову одіж, або переїдаються.

ЗНОВУ СМЕРТЕЛЬНИЙ ПРИСУД ҐЕНҐСТЕРІВ.

ПІТСБУРГ. — У війні ґенґстерів загинули в пятницю три брати Вольпе, визначні бутлеґери. Джана Вольпе пострілено на смерть перед його канцелярією на Вілі Евеню.

Вбивши його, вороги пішли до поблизького салуну та вбили його братів, Джеймса й Артура. Один з їх товаришів дістав легкий постріл. Вбийники втекли, а поліція знайшла тільки авто, в якому вони їхали.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС У ЗОЛОЧЕВІ.

Перед окружним судом у Золочеві закінчилася розправа проти кількох молодих Українців, яким акт обвинувачення закидав основання тайної організації „Віряі Сини України", зліквідованої м. р. в Бродах. Швайку Дмитра засудили на 2 роки тюрми, Кіпраншиша Мир. на 6 міс., Хомича Йос. на 3 м. тюрми.

НАПАД НА ПОЛЬСЬКИХ КОЛЬОНІСТІВ.

„Земя Волиньска" (ч. 22) подає за ПАТ-ом: „Мешканці села Мосор, володимирського повіту, в скількости 70 осіб, узброєні дручками, вилами, лопатами, напали на мешканців кольонії Ґрада Мосорська з вигуками: „Ура! виріжемо Мазурів, геть з Польщею, польська морда, їди до Пілсудського, нехай тобі дасть землі, тут наша земля — тут наша Україна, виріжемо Мазурів і поліцію!" — так пише „Земя Волиньска" і додає, що селяни набили дві жінки й дітей. Спокій привернено й ведеться слідство. Чи є це слон з мухи?

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ УКРАЇНЦЯ.

Голяр із Дромгелер, Алта., 43-літній Федір Шандро, вертався в ночи автомобілем зі своїм кузином Олексою Козанком із риболовлі. Коли вони переїжджали залізничий тор недалеко стації, надїхав поїзд і з цілою силою вдарив в автомобіль. Заки машиніст здержав поїзд, з автомобіля зробилася купа трісок. Шандро згинув на місці, а кузин був тяжко ранений. Покійний прибув із старого краю до Канади 24 роки тому. Від 1918-го року перебував у Дромгелер. Зіставив дружину й двох синів, Якова й Тому.

ТУЗИН ВОРОНЯЧИХ ЯЄЦЬ ЗА 60 ЦНТ., А КУРЯЧИХ ЗА 8 ЦНТ.

Мешканці Небраски переконалися, що їм далеко більше виплачується збирати воронячі яйця та продавати, як курячі. В тому стейті намножилося дуже багато ворон, які роблять великі шкоди на полях. Тому уряд видав розпорядок збирати воронячі яйця й приносити до місцевих урядових канцелярій. За тузин воронячих яєць платить уряд 60 цнт., тоді, як тузин курячих коштує лише 8 центів.

ЗА ДІВЧИНУ.

Настуня Сташко, багата дівчина з села Махнів, пов. Рава Руська, мала вийти замуж за парубка з сусідного села, Мостів Малих. Це було дуже не по нутру місцевим парубкам, особливо Іванови Пахолкови, що рад був з нею одружитися. Щоби дати научку приблуді, він змовився з тринацятьма своїми кумпанами і коли парубок вечером 5 лютого ц. р. вертався зі своєю нареченою від священика в Махнові, всі напали на нього і так його побили, що він незабаром помер. Дня 2. червня ц. р. на тринацятка станула перед трибуналом присяжних суддів у Львові, який трох увільнив, а решту засудив на кару від 8 місяців до 2 років вязниці. Ця розправа кидає понуре світло на відносини серед сільської молоді по наших селах, на які повинно звернути більше уваги наше духовенство і світська сільська інтеліґенція.

АВСТРАЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКА БЕРЕЖУТЬ АРСЕНАЛІВ ЗБРОЇ ПЕРЕД КОМУНІСТАМИ.

Австралійська поліція дослідила з певних жерел, що тамошні комуністи уплянували зробити напад на краєві склади зброї та амуниції. Недавно невідомі особи вкрали зі складу зброї в Сидні, Ню Савт Велс, багато крісів і набоїв, і поліція припускає, що крадіж доконали комуністи. Тамошній уряд приказав держати сильну сторожу коло кожного арсеналу зброї.

СТШЕЛЬЦИ УРЯДЖУЮТЬ ВЛОМИ.

У Домброві біля Тарнова група людей пробувала вломитися в ночи до магазину зброї Пшиспособеня Войскового. Вломників спостеріг вартовий з 16-го полку піхоти і по безвислідних пересторогах стріляв і вбив на місці одного з них. Оглядини трупа виказали, що вбитий, це Людвик Роза, старший „стшелец". Був він орґанізатором і провідником банди. Підчас трусу, переведеного в хаті Рози, знайдено багато крадених річей. Спільники Рози, теж стшельци, признаються, що вони плянували враз із Розою більше вломів до місцевих крамниць.

ДВОЛІТНЯ ВЯЗНИЦЯ ЗА ПЯТИКРАТНУ БІҐАМІЮ.

Перед варшавським судом відбувся сензаційний процес проти шевця Слюсарського, який відповідає за кілька-разову біґамію і вбивство одної зі своїх дружин. Слюсарський, зміняючи назвище, оженився був аж 5 разів. В 1929 р. оженився він з якоюсь Вашневською. Щоби видістати для себе особисті документи, Слюсарський вибрався до села Хоцін, де родині Клімчаків представився як їхній син, який мав загинути на війні. Коли дістав бажані документи, оженився з Вашневською. Колиж опісля показалося, що Вашневська не має обіцяного приданого, між обома подругами почалися спори. Одного дня Слюсарський заявив своїй жінці, що дістав заняття в Раві Мазовецькій. Вибрався з жінкою туди. По дорозі впоїв жінку, а опісля в непритомнім стані стягнув її горло дротом і вбив шпильку в серце. Думаючи, що жінка померла, зняв з неї вбрання і втік. Її знайшли щойно по днях 24. годин напівживу.

Тож Слюсарський станув перед судом за намагане вбивство жінки. Та на розправі виявилося, що 2 місяці перед описаною подією знайшли були Вашневську під Ченстоховою, теж повязану дротом. Суд станув на становищі, що тут мається до діла з симуляцією, тож звільнив Слюсарського зпід закиду вбивства, а засудив його лише за 5-кратну біґамію на 2 роки вязниці.

УБИВ УЧИТЕЛЯ ГЕБРАЇСЬКОЇ МОВИ.

У лісі села Майдан Сінявський, пов. Ярослав, 25-літній селянин Микита Мазяр убив учителя гебрайської мови, Гербстмана з Тарногороду, який впросився до нього на віз за заплатою 50 сот. Мазяр стягнув Гербстмана з воза, вдарив колом по голові та вдушив шнуром. Думав, що Гербстман має при собі великі гроші, а забрав у нього всього 1 зол. 50 сот. Стане перед нашим судом у Перемишлі.

РЕВОЛЮЦІЙНИЙ АКТ МОЛДАВСЬКИХ СЕЛЯН.

З Молдавії приходять щораз тривожніші вісти. В селі Гардесештах увійшли селяни до помешкання дідича Русовіча, прогнали його з родиною та взяли в посідання землю. Щоби привернути в селі порядок і спокій, вислали туди сильний відділ війська. Подібний випадок трапився в селі Летканах, де селяни взяли в посідання 6 моргів поля (власність принца Кантакузіно) й розігнали всю худобу.

Жандармерія привернула лад щойно по завзятій борні, при чому вбито вісьмох селян. Провідників повстання арештувала.

ВИБУХ БОМБИ ПІД СПАЛЬНЕЮ.

Коли Олекса Романів із Віндзор, Онт., вернувся зі своєю 22-літньою дружиною Марією домів по півночі й положився спати, наступив страшний вибух. Жінка зістала тяжко поранена, а він зістав поранений в руку. Поліція дослідила, що хтось зробив діру попід стіну до спальні й підложив бомбу.

ПОЛІЦІЯ СПАЛИЛА ТАЙНУ ГОРАЛЬНЮ.

Королівська канадійська кінна поліція з Винніпегу викрила на пустому острові в багнах на схід від Жіро, Ман., тайну дестилярню самогонки, яка виробляла найменше тисячу ґальонів горівки денно. В дестилярні не знайдено нікого, зате в Винніпегу арештовано в звязку з тим сім осіб. Поліція дослідила, що самогонку з тієї горальні перевожено через кордон до Злучених Держав і продавано в стейтах Мінесоті та Норт Дакоті по долярови за ґальон. В дестилярні знайдено біля сто ґальонів горівки, якою обляло будинок і запалено.

СУД НАД ПЛАСТУНАМИ.

В 1929 р. група волинських пластунів зібралася в Почаеві на прощі. Було їх тринацять й ночували в клуні Ананія Кондратева на передмісті Почаєва, Граби. Поліція заарештувала декого з них, а староство покарало провідника пластунів і господаря клуні в менших розмірах. Покарані внесли рекурс до рівенського окружного суду. Розправа відбулася 23-го травня ц. р. Боронив адвокат д-р М. Баґриновський. Суд зменшив кару п.п. Скопюкові й Кондратеву до 2 тижнів арешту з заміною на 100 зол., а решту пластунів уневиннив.

3,000 ЗЕМЕЛЬНИХ ПОСІЛОСТЕЙ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

„Т-во Кредитове Земске" у Варшаві виступило з екзекуцією проти 3 тисяч земельних посілостей у бувшій Конґресівці, які залягають з ратами та процентами від позичок. Загалом кредит дістали в тім т-ві 6 тисяч посілостей, себто половина довжників не може платити.

СЛУЖБОВЕЦЬ УБИВ ПОЧТАРЯ.

У Гродні службовець Лопатовський застрілив в експедиції почтаря Канорович задля грабунку. Не мав уже часу забрати грошей, бо прибіг почтовець Павловський та зчинив крик. Лопатовський хотів стріляти до поліції, яка прийшла його арештувати. У вязниці хотів покінчити самогубством.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД І НАРІД ПІДТРИМУЮТЬ ПРОМОВУ ШЛЯЙХЕРА

ТАКУ ВІДПОВІДЬ ОДЕРЖАВ ФРАНЦУСЬКИЙ ПОСОЛ НА ЙОГО ПРОТЕСТ ПЕРЕД НІМЕЦЬКИМ УРЯДОМ ПРОТИ ПРОМОВИ ҐЕНЕРАЛА ФОН ШЛЯЙХЕРА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Французький амбасадор у Берліні заявив в імени французького уряду рішучий протест проти промови воєнного міністра, ґенерала фон Шляйхера, в якій він зазначив, що Німеччина буде зброїтись, а французьку політику по обеззброєнню він назвав гіпокризією. На це німецький міністер справ закордонних дав французькому послови таку відповідь, з якої можна зрозуміти, що промову фон Шляйхера підтримує цілий німецький уряд та ввесь німецький нарід, бо Німеччина не може лишитися далі обеззброєною, коли довкола неї всі держави нестримно все більше зброяться.

Німеччина тепер має намір, не зважаючи на заборону верзайського мира, побільшити свої збройні сили до таких розмірів, які їй потрібні для успішної оборони від зовнішніх ворогів. Особливу увагу вона зверне на важку артилерію, яку заборонено верзайським миром взагалі їй мати. До того більша частина німецької преси говорить, що після виборів до райхстагу при владі в Німеччині знайдеться новий уряд, який буде розмовляти з Францією іншою, ще суворішою й рішучішою мовою, ніж теперішній уряд.

ҐІТЛЕР ЗМОБІЛІЗУВАВ СВОЮ АРМІЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Певне занепокоєння в урядових колах викликало те, що Ґітлер змобілізував свою армію націоналістів. Він наказав усім своїм боєвим дружинам зібратися в ріжних стратеґічних місцях великих міст, взявши з собою харчових запасів на три дні. Кажуть, що колиб ґітлерівці не перемогли на наступних виборах, то Ґітлер тоді спробує силою захопити владу в свої руки.

Проти таких намірів Ґітлера уряд готується боротись усіми силами. До Берліна вже приїхав головнокомандуючий ґітлерівської армії, полковник фон Кем, який уже давно нахвалюється захопити Берлін, як колись Мусоліні захопив Рим.

УКРІПЛЮЮТЬ СВОЇ КОРДОНИ.

ПАРИЖ (Франція). — В звязку з подіями в Німеччині Франція почала поспішно укріплювати свої кордони з Німеччиною, особливо в Ельзасі та Льотаринґії. Фортифікаційні роботи, що були припинені, тепер знову почалися повним ходом. Французи сподіваються приходу до влади в Німеччині крайніх правих елементів, які можуть принести багато несподіванок.

І БЕЛЬҐІЯ ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ.

БРЮСЕЛЬ (Бельґія). — Бельґія почала поспішно будувати на німецькому кордоні, а також довкола головних своїх стратеґічних міст, наймодерніші форти та іншого роду укріплення. Більшість фортів буде побудована так, що вони будуть незамітні, бо не будуть мати валів та насипу, а їх батерії будуть ховатися під землею.

Крім того розроблюють цілу низку спеціяльних водних каналів, при помочі яких можна булоб заливати водою певні простори. Система бельґійських укріплень має бути продовженням французьких укріплень, що створить один ланцюх укріплень від ґір Воґезів до моря.

ЛІҐА НАЦІЙ ОСЛАБЛЕНА.

МАДРИД (Еспанія). — Еспанський уряд уважає, що Ліґа Націй тепер значно ослаблена новою антантою, яку створила Франція й Анґлія, а до якої вже приєдналося кільки держав. Тепер головніші питання міжнародньої політики будуть спершу розвязуватися тією антантою, а не Ліґою Націй.

Сама Еспанія приступить до цієї антанти, коли вона не буде направлена проти Америки.

ПОВІСИЛИ ДВОХ КОМУНІСТІВ.

БУДАПЕШТ (Угорщина). — Кілька днів тому влада попала на централю комуністичної організації, що підготовлювала комуністичну революцію в Угорщині. Разом з тим поліції попалися до рук документи, які стверджували, що ця комуністична централя одержувала інструкції й гроші з Москви.

Двох арештованих, яких поліція уважала лідерами, були поставлені перед воєнно-полевий суд. Суд почав своє засідання в 10 годині ранком 29 липня, в 2-гій годині пополудні присудив на кару смерти через повішення обох обвинувачених, а в 4 год. 15 хв. і в 4 год. 30 хвилин обох повішено. Такого рекорду скорости суду й переведення його присуду в мирні часи ще не бувало.

Інших арештованих далі тримають в арешті, бо слідство ще не переведено.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ВБИЙСТВО

Велика лава присяжних суддів повіту Насав, на Лонґ Айленді, постановила поставити перед суд за вбийство кільканацять полісменів. Вони вбили арештанта, молодого чоловіка, підозрілого в грабунковім нападі, підчас котрого побили тяжко стару жінку. Випадок хотів, що старуха була матірю одного полісмена. Отже поліція доложила спеціяльних старань, щоби зловити чотирох напасників, а зловивши чотирох підозрілих людей, поліція „доложила всіх старань", щоби добути від них признання до злочину. На її нещастя, старання були перетягнені, і один з підозрілих помер. Смерть треба було рапортувати. Прокураторія мусіла розслідити причини смерти. Дійшло до поступовання поліції з обжалованими, і світ довідався лячні річи.

Показалося, що поліція старалася доказати вину підозрілих самопризнаннями підозрілих. Щоби їх добитися, поліція вжила відомого способу „торд дігрі", отже ріжних фізичних, моральних і умових мук. Погибшого треба було пороти, і лікарі ствердили, що він помер від удушення, наслідком перервання гортанки. Один з полісменів, як кажуть, говорив до прокураторового помічника: „Це найтвердший чоловік, якого я бачив. Я з ним не можу нічого зробити. Я станув йому одною ногою на карк, другою на черево, і хитався наперед і на боки, а він собі з того нічого не робить". Труп мас сліди побоїв ґумовою рурою або куском заліза.

Коли прокураторія стала допитуватись про ці побої, полісмени з початку сміялися з цього. Так, вони били, але чи вони не мали права бити? Прокуратор каже, що не мали: це заборонено конституцією й звичайними законами. Поліцаї кажуть: Але чейже кожда поліція в Америці вживає тортур для добуття признань. Він побив стару жінку, то ми не маємо права його побити? Чиж він не був винуватий, і чи винуватому не належиться таке? Ми хотіли добитися признання, і чи не добилися? Навіть прокуратор дещо схилявся до цього погляду, коли він сказав, що „занадто запалений полісмен зломив гортанку арештантови", так „кращий" полісмен міг арештанта бити, а гортанки не зломати.

Подробиці побоїв, розкриті ґазетами, були такі лячні, що публична опінія обрушилась і прокураторія мимо своєї волі затушувати справу мусіла витягнути справу перед суд. Тепер поліцаї стають на суд за вбийство. Якби суд відбувся скоро, то обурення людей могло би скропитися гострим засудом. Та суд може відтягнутись, а тимчасом публична опінія може охолонути й вся наука з тої події може пропасти.

ЧИ ТРЕБА НАМ ПОЛІТИКИ?

(Стаття надіслана зі старого краю).

III.

Як дальші причини **„знеохочення"** наших людей політикою наводить „Н. Зоря" **бойкот перших виборів** у Сх. Галичині до польського сойму **й бойкот першого перепису населення** Сх. Галичини, зарядженого польським урядом.

Не можна однак признати „Н. Зорі" слушности, коли вона каже, що оба ті бойкоти принесли нашій нації тільки шкоду. **Вони були подиктовані почуттям національної гідности, а це ніколи не шкодить.**

З науково-практичних оглядів може був і корисним поворот проф. Грушевського під большевицьке ярмо, але чи не було це ударом в лице цілої української нації, що голова її парляменту й властивий виразник її суверенітету покорився в цей спосіб перед нахабою-окупантом, та порачкував — коли ужиємо німецької фрази — до большевицького хреста! І здається мені, що уряд д-ра Петрушевич умів ліпше берегти свого достоїнства, зосібна коли йшло про часи перед 15. березня 1923 року.

Яко третю причину „знеохочення" нашого громадянства політикою подає „Н. Зоря" **теперішну політику** українських послів у польськім соймі.

Отже щодо цеї політики можна бути ріжної думки, однакож я цілком не бачу, щоби наш загал був так дуже нею знеохочений. Він бачить, що українські **посли й сенатори роблять те, що є в їх можности;** він бачить, що коли **величезна польська соймова опозиція не годна змінити „ніже тії коми"** у тому, що бебецька більшість, ідуча за приказами згори, постановила, то щож може зробити проти тої більшости невеличка горстка українських парляментаристів?

За часів австрійських ріжні місцеві „кацики" знали, що їх подвиги дійдуть до відома центрального парляменту, а коли вже не боялися цього — то бодай соромилися.

Тепер обставини може дещо інакші, але це байка. Знаємож, що цікавіші факти з публичного життя в Польщі дістаються не лиш старанням українських послів, але й так званого „центролеву" за границю, а там викликують нераз величезне „ґавдіум", котре не всім на здоровля виходить.

До мистецтва політики належить безумовно і „зіх штреккен нах дер декке", то є **—протягатися відповідно до довготи покривала,** а нашi чинні політики вищого типу вже й цього навчилися.

Зрештою, чи лише посли й сенатори покликані до ведення політики? Всі ми покликані до того й усі ми повинні після змоги занниматися нею, бо тут іде про добро загальне, а не лише про наше власне.

Звичайне позискання одного хочби передплатника для часопису, котрий корисний признаємо, є також політичним ділом — тай ще до того незвичайно корисним, бо не можемо навіть передбачити, які дальші політичні наслідки може мати цей наш одиничний політичний крок.

Щож то за дуже великими ділами чи геройствами сягати: **доведім до того, щоб у кождій українській хаті був український часопис, а все інше само приложиться вам!**

І я признаюю, що цілком не бачу зневіри в успіх політичної боортьби — про котру говорить д. В. Целевич, але навпаки — бачу велику охоту до громадської роботи, котра до того цілком не потребує називатися політичною.

А що якась частина т. зв. інтеліґенції уважає за відповідне грати ролю **„знехенцоних",** то це може бути їй дуже до лиця, але рівночасно клеймить її яко непотрібний національний баляст, як людей несповняючих обовязків для свого рідного народу, що тяжко змагається за своє істнування

Найбільше ще слушности має д. В. Целевич, нарікаючи на **великий процент безпартійних** поміж нашою краєвою інтеліґенцією. І справді так є, а походить це зі звичайної **„малоросійської хитрости"** а почасти й з „вигідности". І не іде сватови про ту невелику вкладку партійну, але про те, щоби „ніхто не мав до нього претенсії", коли треба якусь нараду партійну склизати, або в якій депутації до „владзи" піти.

Є це — очевидна річ—дуже погана прикмета. Як можна потім від селянина домагатися, щоби він заявлявся за цю, чи іншу партію та сповняв партійні обовязки, коли інтеліґент цього робити не хоче!

В західно-европейськім світі бачимо, що кожда людина старається станути під якийсь означений прапор, пізнати добре програму дотичної партії й відповідно до того поступати в життю.

І в нас повинно так бути й мусить так бути, а що найцікавіше — власне в низах цей процес переводиться.

Я, хоч не належу до прихильників большевизму, хоч я, слідкуючи ще від часів замаху Вєри Зазуліч в 1878 р. за розвоєм російської революційної думки, дуже добре розумію його хиби, то всеж таки завзяте ширення у нас комунізму, звичайно під формою сельробізму, я не уважаю за так дуже небезпечне й шкідливе.

І тут я покличусь на досвід теперішнього редактора „Нової Зорі", **д-ра О. Назарука,** з часів, коли він яко делеґат д-ра Е. Петрушевича обїздив наші кольонії в Канаді. Назарук тоді хвалив комуністів за те, що вони притримують при українстві наше робітництво.

Не знаю, як тепер стоїть справа з того роду навертанням до своєї національности в Америці, але бачу, як тут у нас у сельській молоді помалу пусті фрази проти „буржуазії та фашистів" починають менше їй імпонувати; вона працює над собою, стає інтеліґентною.

І дуже мильним є погляд, що для викликання горячого національного почуття нашої сільської й не-сільської молоді потреба доконче якоїсь підпольної, **„революційної"** літератури, якихсь **„летючок",** чи щось подібного.

Наше звичайне українське письменство дає так багато поживи для щирого національного почуття, що хоч би й як силувався п. грималівський староста над винищенням ще передвоєнної нашої, всі цензуральні митарства перейшовшої літератури, то не дасть ради.

А зрештою навіть не знає, де чого шукати треба.

І так нпр. поема П. Карманського „Під дубом Торквата Тасса", О. Бабія „На шпилю Говерлі" та К. Устіяновича „Галич", друковані були (в Галичині!), а також в тисячних відписах примірників ходять по людях — то як же їм скрутити головку?!

Такий молоденький селянський „комуністик", вирваний своїм оберагітатором з просоння — починає читати та роздумувати, а хоч і як бачить хиби пануючого суспільного ладу, то починає під впливом і лектури й власних думок приходити до ясного погляду на те, **що є передумовою всякої соціяльної реформи — но — і відповідно до того стає в такі політичні лави, котрих програма йому найбільше до переконання промовляє.**

Ні! **Помиляється д. В. Целевич, бо навіть з „партійністю" не стоїть у нас справа так сумно, як він думає.** Що там дехто з нашої „інтеліґенції" любить забавитися в „фанфарона" й волочиться з ракетом від льонтенісу (ситківки) в руках, це ще не великий гріх, коби лиш на інших полях, як писав колись Котляревський, „должность ісполняв". А коли не „ісполняє" — то є на це преса, котра повинна його взяти до ґальопу.

Не така пора тепер, щоби „ходити льонтом", бо бачимо, що небезпеки грозять нам на кождім кроці, а звичайних навіть робітників обмаль. — А до того, хто знає, що принесе хочби й найближча — може ще цього року — будучність! Чи має нас знову неприготованими застати?

У нас є погана звичка — легковажити своїх противників, і то навіть таких розумних, а в своїх підприняттях щасливих, як Р. Дмовський.

А як же багато від нього научитися можна!

Я закінчу отсі мої статті лише малим цитатом з його незвичайно поучаючої книги „Політика польска і одбудоване паньства":

„Річей неможливих є далеко менше, ніж нам здається: треба лише сильно хотіти, витревало прямувати до мети та цілу нашу енерґію віддати для її осягнення".

Д-р Кирило Т.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1933.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у багатьох тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людей, повинен дати своє оголошення до календаря У. Н. Союза. **Ціни є вельми** приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20,000 примірників .Ціла сторона, 34 кв. цалів, коштує $27.00; половина $13.-50; чверть $9.00; осьма часть $4.00; перша й остання сторона в части оголошень по $33.-00. Хто хотів би в своїм оголошенню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотоґрафії то значить, що його оголошення буде стільки дорожче коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить знаходитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безуслівно не будуть друкуватися.

Фотоґрафії Братств і Товариств. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не є при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у календари), хотілиб, аби їх фотоґрафії були поміщені в календари на 1933 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30 серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотоґрафією чек або моні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $8.50. Ці гроші ужиється на покриття коштів виготовлення з фотоґрафії друкарської кліші. Місце в календари безплатно.

Всі фотоґрафії мусять бути добре опаковані.

Всі письма належить адресувати:

„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Карло Бей.

ЛЮНА.

Місячне оповідання далекого моря.

Велика площа „Кафе де ля Марін" на пристаневій площі в Тульоні була повна гостей.

Столики, що стояли тісно біля себе, були густо обсаджені моряками. На столиках стояли стоси підставок, для рахунку випитих уже напитків.

Старшини-моряки, військові розмовляли з товаришами, з якими доля стрінула їх після багато місяців, а часто й багато літ розлуки. Були між ними і моряки чужинці. Вони вихіснували постій кораблів і прийшли до недалекої Марсилії, щоби провести вечір із товаришами. А вечір був гарний. Один із тих вечорів півдня, коли то небо, аж ґранатове, іскрится міліонами зірок, а околичні поля гомонять від співу коників стрибунців.

Великий місяців кружок зійшов наче фантастична китайська ліхтарня над водами спокійного моря.

Сріблисте сяйво стелилося простою дріжучою дорогою на воду.

При столику на краю сиділо більше людей. Було там кількох старшин французької военної маринарки, був шведський капітан, якого корабель був у Марсилії, був корабельний лікар, Еспанець із величезною бородою, що дивно відбивала від однострою моряка, та поручник анґлійської маринарки.

Всі ті люди стрічалися час від часу в найріжніших пристанях світа, коли доля злучила їх разом.

— Щож ти так задумався, поручнику? — спитав лікар Анґлійця, що дуже задуманий поглядав на море, посріблене місячним світлом.

Поручник здрігнувся.

— То місяць... — прошептав. — Воно пригадує мені дуже дивну пригоду з мого моряцького скитання.

Скількиж равів приходить така повня, як нині, мушу наново переживати цю пригоду і ніколи не можу знайти розвязки...

— Щож це таке було? — спитав лікар цікаво, а товариші підхопили: — Розповіджте нам, поручнику. Радо послухаємо.

Налили вина у чарки й Анґлієць став оповідати, а очі ввесь час впялив у срібне плесо моря.

— Я був тоді другим старшиною на кораблі „Король Едварт VII". Наш корабель був на Пацифіку.

Ми були вже більше ніж тиждень на мандрівці. Аж одного вечора, коротко перед зміною котроїсь нічної варти дали знати капітанові, що невподалеки видно корабель, із яким ніяк не можна порозумітися.

Капітан крізь люнету виразно побачив корабель. Був він недалеко.

На ньому маяв портуґальський прапор, одначе на чердаку не видно було нікого. Капітан ще раз старався порозумітись із загадочним кораблем, та коли це не помагало і від корабля не доходив ніякий знак, ми затрівожилися.

За кілька хвиль ми постановили поплисти туди, щоби розвідатися, що це за таємничий корабель.

Капітан приказав мені, щоби я виправився туди з трома моряками.

Ми всіли у човен та виплили на чорні води океану. Великий срібний місяць присвічував нам у тій подорожі.

Була повня, як я згадав уже.

За чверть години наш човен добився до корабля.

Там була мертва тишина. Не було нікого.

— Гелов! — крикнув один із моряків.

Відповіла нам тишина.

— Гелов, чи є там хто? — Мовчанка.

Ми пустилися вперед. При кермі не було нікого. Ні на містку.

— Сходимо на діл — приказав я.

У кітлівні й у машинах не застали ми також нікого. Одначе недавно мусіли тут бути люди, бо печі були повні, на чеб щойно насипали до них вугля.

— Зачарований корабель, чи що — пробурмотів я і наче мурашки пробігли мені по спині.

Та найбільш несамовито виглядала меса (корабельна їдальня), до якої ми ввійшли опісля.

Стіл був накритий білою скатертю. Посередині стояв полумисок із мясом, що ще парувало. На тарілках була надпочата вечеря, довкола серветки і вилки. Виглядало воно, начеб ті, що були засіли до вечері, в переполосі кинули їду й вибігли з їдальні, бо їх хтось закликав.

І тут не було живої душі.

— Ходімо до кабін — прошептав я. Якийсь невідомий досі жах здавлював мені горло.

У капітанській кабіні також не було нікого. Та зате побачив я тут щось, що ще більше перелякало мене.

На бюрку горіла свічка, висвічена лише до половини. Від полумя свічки скапував на сукно бюрка ляк. Видно, той, кого заскочила таємна сила, яка опорожнила корабель, саме запечатував лист.

Лист той лежав ще між паперами.

— Може воно нам вияснить щось — учепився я тієї надії та взяв лист у руку. Один погляд вистарчив мені зорієнтуватися, що то був любовний лист.

„Нема в мене сили вже довше мучитися! Люно, Люно, я люблю тебе, наче божевільний..." писав капітан.

— Ні, воно нам нічого не каже — сказав я і ми пішли далі.

В усіх старшинських кабінах горіло світло, всюди виглядало так, начеб тому дві хвилини вийшли відсіля люди і... ніде не було живої душі.

Одначе те, що мене найбільше зацікавило, це факт, що на бюрку одного із старшин я знайшов листа, також любовного, а писаного також до тієї Люни.

Лист підписаний був „Христіян".

Перелякані вернулися ми на чердак.

Той страшний корабель-примара, корабель покинутий людьми, що мчався серед темної ночі, то було щось несамовите.

Ми хотіли вже вертатись до човна, щоби повідомити нашого капітана, що ми бачили, коли нараз я глянув на сходи, що йшли з другого боку чердака на діл.

— Зійдімо ще туди — сказав я.

Ми зійшли. Станули перед на-біло помальованими дверми, що видно вели до ще одної старщинської каюти.

Я відчинив двері та переконався, що в кабіні темно. В тій хвилині здрігнувся я з переляку й здивування. Я почув голос жінки.

Переляканий голос кликав:

— Хто тут? Хто тут? Почувся голос перекрученого контакту, засвітилося світло.

Я побачив кабіну таку саму як інші.

На ліжку в глибині сиділа серед розкиненої постелі молода жінка. Була бліда наче стіна, ясне волосся довкола її голови подобало на дивний ореол, великі очі були перелякані.

— Хто ви такий? — спитала тривожно, підтягаючи ковдру під бороду.

— А ви хто, пані? — повторив я, бо не мав сили спитатися щось іншого.

Колиж я побачив, що вона лякається чимраз більше, додав:

— Пані, не бійтеся. Я вам не зроблю кривди. Прошу зодягнутися та вийти на чердак. Тут приключилося щось дивного й важного за той час, як ви спали.

— Що таке приключилося? — спитала.

— На кораблі нема живої душі. Вся залога пропала.

— Якто пропала? — прошептала.

Я повторив усе, що бачив на кораблі.

Заломила руки, сльози поплили по її блідому лиці.

— Як то нема живої душі? Нікогісінько? — повторила, а потім тихіше: — Чи нема також поручника Христіяна?

— Ні! — відповів я. І нараз наче прочуваючи що, спитав я:

— Чи пані Люна?

Притакнула головою.

За хвилю зявилася на чердаку. Була висока та дуже гарна, холодна північна краса.

Розповіла мені, що як одинока пасажирка їхала тим портуґальським торговельним кораблем, щоби вбити сплін, із яким не могла дати собі ради. Була Амеиканкою. Подорож була для неї приємна, колиб не те, що вся залога надскакувала їй.

— Всі — говорила — за вийімкою одного. Швед називається Христіян.

Він один не звертав на мене уваги.

— Ось що я знайшов у його кабіні, — сказав я та подав листа.

Вона читала, а нараз сльози знову покотилися по її лиці. Дріжала на всьому тілі. Схопила мене за руку.

— Де вони? Що з ними сталося? — спитала. — Що могло приключитися їм?

Я не знав.

За хвилину сиділи ми в шалюпі. Люна з нами. Ридала. Серед плачу розріжняв я слова: „Христіяне, Христіяне..."

Коли ми добилися до нашого корабля, ждала нас нова несподіванка тієї жахливої ночі.

Нам сказали, що перед хвилиною залога виловила з моря якогось чоловіка.

То був моряк із самітного корабля. Коли його обсушили та дали напитися коняку, при-

ІСТОРИЧНИЙ ДЕНЬ

(В 13-ті роковини переходу У. Г. А. на В. Україну).

Дня 17-го липня минуло 13 літ від історичної хвилі, коли то обезсилена Українська Галицька Армія мусіла відступити через Збруч на Велику Україну. І хоча вже від самого початку наших визвольних змагань сини галицької землі воювали на Великій Україні і, навпаки, сини Придніпрянщини в Галичині, то щойно перехід Галицької Армії надав цим виступам символічного значіння.

Коли розпочався відворот У. Г. А. зпід Львова і опісля стало наглядним, що У. Г. А. не зможе вдержатися в Галичині, тоді в кругах українського командування і в українських політичних кругах зродилися два пляни: одні висловлювалися за те, щоб українські збройні відділи перевести через Карпати на Чехословаччину, другі вважали, що дальший шлях У. Г. А. прозадить на Велику Україну. Перший плян зродився на тлі орієнтації на великі держави, які перебрали суверенні права над землями бувшої австрійської монархії. Приклонники цієї орієнтації вірили, що великі держави примінять принцип політичного самоозначення також супроти Українців зпід бувшої австрійсько-мадярської займанщини. В тій ціли на їх думку треба було берегти збройну силу, яка, на випадок признання української державности на цих землях, мала стати завязком власного війська. Сусідна Чехословаччина мала стати тереном для збереження цієї нашої військової сили. Як бачимо, плян цей опирався на рожевих і, так мовити, зовсім нереальних сподіваннях.

Не дивно отже, що цей плян залишився лише пляном. Вправді частина У. Г. А. перейшла на Чехословаччину, але це сталося вже не пляново, а з конечности, бо інакше цій частині грозило окруження польськими військами.

За це другий плян був серед цих умовин доцільний і потрібний; він був подиктований всеукраїнським інтересом. І тому він знайшов одобрення зі сторони загалу свідомого українського стрілецтва і громадянства.

Колиж опісля У. Г. А. втопилася на широких просторах Вел. України і в цьому великому хаосі, що запанував там після упадку Київа, то в кругах наших песимістів повстали парікання на недоцільність переходу на В. Україну, на непотрібні великі втрати в людському матеріялі. Та, на щастя, цими невдоволеними були лише нечисленні одиниці. Загал українського громадянства оцінив як слід цей перехід У. Г. А. на В. Україну й історичний похід У. Г. А. на Київ. Бо хоч У. Г. А. не могла вплинути на користний вислід визвольних змагань на В. Україні, то всеж-таки своїм походом на Київ створила вона історичний символ, ясну традицію.

Спільний збройний виступ обох частин Української Армії є одним з найсвітліших моментів нашої історії, наших недавніх визвольних змагань.

(„Новий Час").

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Відділ 204 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в четвер, 4. серпня, в год. 8-30 ввечір, в У. Н. Р. Клюбі, 46 Ст. Маркс Пл. Є важні справи до полагодження, тому кождий член обовязково має явитися на збори. — Іван Тураш, кас.

НЕ ВСЕ Є БЕЗПЕЧНО ІСТИ СИРІ ЯЙЦЯ.

Праці М. В. Скотта виказали, що іноді є небезпечно їсти сирі курячі й качачі яйця. А саме проби виказали, що в яйцеводі курок і качок подибується заразливі мікроорганізми з так званої ґрупи сальмонелля, що є посвоячені з заразками паратифу. Спеціяльно качачі яйця є виставлені на зараження цими бактеріями, бо запліднення качок відбувається на водах і багнах, а вохкість дуже сприяє зараженню. Згадані заразки можуть дістатися до яйця також і через нори яйцевої шкаралупці. Певно даються вбити заразки лише через довше варення.

У школі.

Учитель: „Що робимо з котом?"

Ученик: „Їмо його мясо".

Учитель (злісно): „Так то робимо? То що в такому разі робимо з ослами?"

Ученик: „Відкладаємо їх на беріжок тарілки!"

ОБРАЗКИ З ТУРЕЧЧИНИ.

Стара й нова доба. — Прогибіція. — Царгородські прошаки. — Пери й пероти. — Греки.

У старім Стамбулі, між морем Мармара та Золотим Рогом, подибаєте ще справжнє турецьке життя. Відси колись правили сильною турецькою державою. В старих султанських палатах і музеях бачать здивовані відвідувачі останки колишньої величі, тайни колишніх султанських гаремів. Тут є і славна Агія Софія і багато інших мошей, свідків колишньої побіди та слави ісламської віри.

Після визвольної війни проти Греків у 1922 році мали заборонити алькоголь у Туреччині. Лише в Царгороді, в якому дуже багато чужинців, годі було перевести прогибіцію. Шеф поліції нічю ходив сам ловити пяниць. Із ним ішли два крепкі жандарми. Коли стрінули на вулиці пяничку, на місці стягали йому штани і тутже діставав припиманих дрілить нагаїв. Жінок били по пятах. Пізніше положення змінилося. Влада побачила, що алькоголю не може заборонити та що крім того він приносить добрі доходи державі. Тому сама взялася до виробу горівки й інших алькогольних напитків. Сьогодні кожне й найменше турецьке місто має свою горальню, а попри неї і державний уряд, який управляє тією горальнею.

У Царгороді дуже багато прошаків, які взагалі в усіх східних містах. Причина того та, що в Туреччині нема майже зовсім суспільної опіки. Турецька влада урядово заявила, що не признає безробітя як професії. З безробітними поступають як із кримінальними проступниками. Тому нікому й на думку не прийде домагатися якоїсь безробітної помочі. Радше йдуть за прошеним хлібом. Зрештою на Сході не вважають соромом, коли хто просить милостині. І кожен йому радо дає, коли може дати. Чужинець не може обігнатися від прошаків, які вміють бути і настирливі. Це трохи й оправдано. Коли їм не дають праці, то треба їм помогти жити якось інакше.

У дільниці Перу подибуємо мало справжніх Турків, зате багато ріжних мішанців. Так званий „перот" став справжнім типом. Це мішанина Турків, Греків, Єгиптян, Вірмен. „Пероти" хочуть, щоби їх уважати культурними Европейцями, та з них усетаки пробивається некультурні, брудні орієнтальці. Часто у богатого „перота" подибаєте елеґантну гостинну кімнату, а зараз побіч негарне, погано уладжене мешкання його родини.

Царгород це одиноке місце, де ще задержалися Греки, які перше мали в своїх руках майже всю турецьку торговлю. Після визвольної війни Греки масово кидали Туреччину та переселювалися до Греції, разом із своїм сильним богатством. Лишилося лише в Царгороді. Є їх у Царгороді около сто тисяч. Займаються промислом і торговлею. Наскільки їх торкатиметься новий закон, який позволяє лише Туркам займатися торговлею, ще не знати. В усякому випадку турецька влада рада позбутися й тих останків грецького народу, який зумів знаменито вихіснувати східне лінивство й отяжілість Турків і захопити в свої руки всю торговлю й інші корисні становища. Питання лише, наскільки це буде корисне та чи не зруйнує теж турецьких здобутків.

Хто хоче забрати зі собою добрі враження із Царгорода, мусить його мерщій покинути. Поруч величавих будинків є малі непоказні домики. Нема гармонійного стилю. Все, що вартісне, кинуло Царгород і він постепенно вмирає, хоч вже його чудне положення. Кажуть, що кожен чужинець, який загостить до Царгорода, насамперед усім, що бачить, одушевляється, та це одушевлення кінчиться згаданою вище східною рівнодушністю. Люди тут гонять за грішми, одначе не стараються здобути їх працею, лише ріжними спекуляціями або звичайним обманством. Хто хоче побачити справжню Туреччину, той хай не їде у Царгород, бо там її не знайде. Справжня Туреччина тепер будується глибоко в Малій Азії, де її основник і освободитель Мустафа Кемаль баша будує просто серед пустині нову столицю Анґору. Кемаль баша та гурт людей, які з ним працюють над відбудовою Туреччини, відчуваються від Царгорода, оставляють його свідомо на пропаще.

ПЛЯНТАЦІЇ РОЖ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Плекання рож як промисл. — Болгарська Казанлицька долина і Велім біля Праги. — Як працює Йосиф Фунда?

Давно вже минули ті часи, коли рожі цвіли лише на весну й деякі роди плеканих рож і осеню. Завдяки неструдженим працям фахових виплекано такі рожі, що цвітуть увесь рік. Цілий рік рожі прикрашують базарі й вистави крамниць, що продають рожі. І хоч би на тих виставах були Бог зна які цвіти — без рож були би вони бідні.

Рожа все буде „царицею цвітів", як і досі, а любителі рож усе стараються збільшити число родів тієї гарної ростини.

Багато людей знають про славні рожані поля в Болгарії. Чували про казанлицьку долину рож, де фабрикують дорогоцінний рожаний олійок. Одначе там цвіте лише столиста рожа — центофолія, один рід, підхожий для промислу. Тимчасом майже ніхто не чув про поля прегарних плеканих рож, які є призначені для прикрашування городів і парків, у Велімі біля Праги. І в самій Чехословаччині мало хто знає, що там плекають так багато рож, що вони вистарчають не лише для краєвих цілей, а й багато вивозять їх за кордон, найбільше у сусідні й близькі держави: Австрію, Польщу, Румунію, Югославію, німеччину.

Приємно відвідати околицю, де росте більше ніж пів міліона корчів рож і де плекають більше ніж 250,000 корчів дикої рожі, яку щеплять. А все там роблять згідно із сучасною технікою, новітньою наукою про управу землі.

Піоніром „рожаної продукції" у Чехословаччині є звичайний чеський селянин, який своєю ініціятивою та працею створив велике й корисне діло. Називається він Йосиф Фунда, живе в містечку Велімі, що віддалене около 50 км. на схід від Праги.

В 1903. році почав Фунда плекати корчі рож, розмножувати їх і ублагороднювати ріжні роди. Тоді мав лише 10 тисяч корчів. Перед війною, себто в 1914. р., ця фарма рож дійшла до сто тисяч корчів, що теж не було нічим у порівнанню з нинішнім числом. Фунда йшов помало до ціли, одначе ціль осягнув.

Вибухнула світова війна. Підчас війни ніхто не мав часу думати про рожі. Плянтації рож у Велімі майже зовсім підупали. Щойно в 1924 і 1925 р. відновив Фунда свою плянтацію рож і вона скоро розвивалася. Рожі цвітуть там три четвертини року. Червоні, білі, жовті, рожеві, чотирокутниками великими по два, три й чотири гектари, а розкидані на просторі більшим ніж сто гектарів, перетинають поля, засіяні збіжем. Поля з високими корчами рож є окремо. Це справжній ліс, серед якого губиться дорослий чоловік, дихає повітрям, перповненим запахом рож, а до сонця міняється всіми барвами веселки. Наче безмежний килим червоної, білої, рожевої, жовтої краски простелюється окремий рід рожі з дрібними цвітами, наче грозна винограду. Земля вступлена пелюстками відцвилих рож. Добі успіхи показалися із спробами, що при плеканні рож час від часу змінюється землю. Корчі рожі кріпшали, ставали відпорніші. На рожаних полях працюють тракторами. Кожен робітник і кожна робітниця має свій байскел, на якім, не гайнуючи дорогого часу, переїздить скоро з місця на місце.

На тутешніх плянтаціях плекають спеціяльну дику рожу (гече-пече), а так управляють її, що дає найбільші користи.

Плянтації рож доповнені грядками молодого бозу, якого там є більше ніж 100,000 корчиків. Та головне жерело доходу є рожі. Для висилки рож і доглядання рож через зиму є побудований величезний будинок, що подобає здалека на якусь фабрику залізних виробів.

„Статистика рож" у Велімі є справді статистикою великого промислу. З весною, коли корчі пересаджують на поле, засадять за один день 70,000 рож і 25,000 корчів дикої рожі, призначеної для щеплення. Денно щеплять до 25,000 рож, поки очко ще не починається розвивати. За сезон зужиють більше ніж 600 фунтів личка до вязання і щеплення рож, а соломи до пакування при транспорті більше ніж 200 метричних сотнарів.

Тепер є на рожаних полях у Велімі більше ніж 450,000 низьких корчів, 150,000 високих і 250,000 дикої рожі до щеплення. У Велімі є понад 300 родів ріжних рож, які не лише ріжняться своєю красою на око, а й видержаністю, багацтвом цвіту й гарним запахом. Є там багато родів нових, та є й старі, знані рожі, які зуміли вдержати свою популярність цілі десятки літ. Серед нових і старих родів рож найбільше відомою є „Ебльосам", яка цвіте безперестанно, рожева „Редгет" і „Йосиф Гі", потім „Ґльорія мунді" цеглястої барви. Гарні є великі червоні рожі „М. Г. Вінет" (новий рід) і „Етоаль д'Голянд". Жовтий рід: „Мюров", „Талізман" і „Фонтанель". Споміж білих рож нема ніяка не перевищила ще „Карла Друшкі" та „Цісаревої Вікторії Августи".

Цікаво, що майже всі робітники, звичайні селяни, які працюють на плянтаціях рож, знають усяку рожу по імені, а є їх сотками. Це справжній біографічний словар рож!

Поправився.

Судя: „Чи ви були вже за що карані, пане Розендуфт?"

Обв.: „Так перед десятьма роками за купіль у забороненому місці".

Судя: „І від цього часу?..."

Обв.: „І від цього не купався я ні разу"...

—o—

— Ви даром чекаєте на татка, — каже до гостя маленький Юрчик. — Він не вернеться.

— Чомуж він не вернеться.

— Тому, що не відходив!

—o—

Жінчине горе.

— Я чув, що бандити напали: були на вашого чоловіка й дуже покололи його ножами. О, то мусіло бути страшне!

Жінка: Ой, пане, не додавайте серцю жалю. За направку пальта я мусіла заплатити кравцеви двацять доларів!

—o—

Жінка старогрецького фільософа Ксантипа була дуже злюща та сварлива баба. Раз вона так розсердилася, що схопила палицю та вдарила Сократа по плечах.

На це Сократ відповів:

— Немудра жінко! Ти бий радше по спині, а то ти не даєш мені думати.

—o—

Учитель: Коли вмер Олександер Македонський?

Ученик: Умер?! Я навіть не знав, що він був хорий?!

—o—

Неправда...

„Драбуго, тепер я вже бачу, що ти оженився зі мною тому тільки, що я мала гроші".

„Але детам! Це неправда! Я оженився з тобою тому, що сам не мав ні сотика.

Михайло Зощенко.

ЩАСЛИВІ ДІТОЧІ ЛІТА.

Вчора, горожани, сиджу я в Таврійськім саді на лавочці. Кручу папіроску. Розглядаюся. А довкола так гарно-гарнесенько! Весна. Сонце мерехтить. Дітоньки на пісочку бавляться. Тут же на лавочці, дивлюся, такий бельбас, літ з десять, або скільки там, сидить. І ногою гойдає.

Глянув я на нього та довкола.

— Ех, — думаю я, — що, як що, а таки дітям гарніше живеться, як дорослому. Щож дорослий? Ні ногою не погойдай, ні на пісочку не качайся. Колиж ногою погойдаєш — он, скажуть, який великан ногою трясе. Ще в пику вдарять. Ех, думаю, якось воно не теє дорослому чоловікові... Комісії всякі, перекомісії. Відчити та збори... На три хвилиночки, може, вирвешся відітхнути свіжим повітрям, а жінка, може бути, чекає вже, ополоником трясе, лається, на чім світ стоїть, чому, мовляв, запізнився. Ех, думаю, щасливі часи, золоті діточі літа! І як це воно так незамітно пройшло...

Глянув я ще раз на діток і на хлопчика, який ногою гойдає, і так, просто сказати, до нього ніжність відчув, таке почування — віддихати нічим.

— Хлопчику, — кажу, — ти весьокий сину! Не відчуваєш, повідаю, підляко, повного твойого щастя? Сидиш, кажу, ногою вертиш, тобі й горенька ніякого. Нахчати тобі з високого дерева. Ех ти, любий мій, паскудо якась! Як, кажу, кличуть тебе? Імя, одним словом.

Мовчить. Боїться, чи що.

— Та ти, — кажу, — не бійся, дорогенький. Не зість тебе з хлібом старий стариган. Ідиповідаю — сядь на коліна, наче на коня.

А хлопчина обернувся до мене тай відповідає:

— Нема часу говорити мені, на твоїх колінах трястися. Тай брудні твої коліна. Диви який!

Бач яка ягідка. Відрізав хлопчик. Часу не має.

— Чомуж би — кажу — ви не мали часу? Яка, даруйте за порівнання, робота у вас?

А хлопчина, дитина природи, відповідає басом:

— Постарієшся, коли знатимеш багато.

Он, думаю, який хлопик трапився.

— Та ти, — кажу, — не сердься. Паршивому старигалнові захотілося довідатись, які то справи трапляються у ваших молоденьких літах.

А хлопчик наче змяк після того.

— Та праці, — каже, — до чорта! Комісії всякі, перекомісії. Відчити й засідання. Тепер про Польщу виклад буде. Треба бігти. І школа, самособоро. Тай фізкультура... На три хвилини, може, вирвешся відітхнути свіжим повітрям, а Манька Блохина або Катруся Сімочкина так і лаються. Ех!

Хлопчик виняв „пушку", закурив, сплюнув крізь зуби, наче мущина, тай пішов собі.

А я собі думаю:

— Щаслива доба, золота моя старість! І до школи, між іншим, не треба ходити. Тай і фізкультурою не завертають голови.

Потім я закурив „пушку" тай пішов собі.

пішов до себе та став оповідати:

— Ми всі сиділи при вечері. Наразі один із товаришів відізвався: „Можеб ми вийшли на чердак, той місяць... той місяць..." Ми вийшли.

Місяць дивно притягав нас. Не знаю, як то було, та він глядів на нас так глумливо... кликав нас... ми пішли... я бачив, що зі старшинської їдальні виходять усі старшини та капітан... і вони йшли до місяця... підійшли до поруччя... перевісили ноги... ми за ними... всі пропали у филях... не знаю, яким чудом я плив... сили вже мене кидали, коли я побачив світло вашого корабля... не знаю чому... одначе ми плили всі, бо ми мусіли... той місяць...

Отворив очі і нараз побачив жінку. Сиділа непорушно, біла наче стіна, осяяна срібним світлом місяця.

— Люна! Люна!

Вона глядiла кудись далеко та прошептала сама до себе:

— Колиб я знала, що він, Християн, любить мене...

Англієць замовк.

При каварняній столику царила тишина.

Перебив її корабельний лікар:

— Такі випадки збірного люнатизму трапляються частенько на південних морях. Вплив місяця там дуже сильний, а вода ніче тепліша ніж повітря, тому нещасний не стримається навіть, як упаде в воду. — Так теж було з нещасною залогою покинутого корабля. Пійшли на поклик місяця, — прошептав Англієць.

— А що сталося з Люною? — спитав молодий французький старшина.

— Не знаю. Не промовила до нас більше ні словечка. Просила, щоби ми висадили її у найближчій пристані. Так теж і сталося.

Присутні похнюпили голови. Місячне сяйво засягло їх столик, поклалося на марморі холодним промінням і наче насміхалося з людської слабосилости.

Даймо змогу „Рідній Школі" в Старому Краю наладнати широку постійну мережу станиць рідного національного виховання на українських землях.

A SHORT HISTORY OF UKRAINE.

(Prepared by Stephen Shumeyko, LLB.)

FURTHER PROGRESS OF THE UKRAINIAN NATIONALIST MOVEMENT.

The revival of the Ukrainian nationalist movement, in 1860, served as an impetus to a similar movement in Bukowyna. This Ukrainian province, although being under the same Austrian administration as Galicia, was severed from the latter by political, cultural and religious differences, and as a result thereof had remained indifferent to the vital and exciting events in Galicia. Now, however, the movement in Galicia finds its echo in Bukowyna. Talented writers appear in this province, such as the Worobkevich brothers and Osip Fedkovich. The latter was the most talented Ukrainian writer which the Austrian Ukraine had produced to that date. In his writings he opened to the eyes of Galicia and Bukowyna, the vast and enchanting panorama of the Carpathians; recounted the numerous legends and tales associated with the life of the Ukrainian mountaineers (Hutsuls). Because of the lack of local Ukrainian periodicals and newspapers, the literary class of Bukowyna joined in with that of Galicia and made their influence felt there. Genuine national spirit, however, did not appear until about 1880, when the nationalist elements wrested from the Russophils the control of the center of Bukowyna's social and cultural life, an organization known as "Ruska Besida."

Unmeasurably more important than the moral support of Bukowyna to Galicia, was the spiritual and material aid given to the latter and other Ukrainian provinces of Austria, by the Ukrainians of the Great Ukraine. When the latter found their nationalistic work checked by Russian censorship, most of them transferred their activities to Galicia, which gained thereby immeasurably. Such writers as Kulish, as well as Marco Wowchok, Antonovich, Konysky and Levitsky-Nechuy, arriving in Galicia, by their literary contributions became an important factor in the growth of Ukrainian literature in Galicia. As a result of this migration, the Ukrainian movement now assumed an all-Ukrainian character, and not sectional as hitherto.

Besides aiding the Ukrainian literary growth in Galicia, the help given by Great Ukraine greatly strengthened the nationalistic movement in Galicia. As recounted before, the nationalists were composed of younger elements, while most of the Russophils were drawn from the older generation. Naturally enough, the latter had control of most of the important institutions while on the other hand, the Nationalists could boast of very little. Therefore, aid given by Great Ukraine in support of the nationalists was of great importance in strengthening the movement in Galicia. To those who were beginning to despair, the news of the co-operation shown by the Ukrainians across the border, was like a rope thrown to a drowning man. The feeling, that behind them stood the great mass of Ukrainians of the Great Ukraine; the vast, boundless and mighty Ukraine — birthplace of the famous Cossack heroes and patriots; home of our ancient liberties and sacred traditions — that feeling served to stimulate them to greater endeavors and gave them courage and determination to continue their labors along the Ukrainian nationalists fields. Furthermore, this aid crystallized the democratic and progressive movement of Galician Ukrainians —and this was also important in the face of the reactionary conservative elements of the Galician population.

The persecution of Ukrainian patriots and the supression of Ukrainian literature causing the removal of many of the Ukrainian intelligentsia to Galicia, where conditions were a little more tolerable, resulted in the shifting of the center of Ukrainian nationalist work from Great Ukraine to Galicia, and the latter now became to the former an outlet for their hopes and aspiration — a sort of an "intellectual Piedmont" for the Ukrainian movement.

Those vital Ukrainian questions which could not be discussed in Russian Ukraine, were now discussed in Galicia. Books which could not be printed in the former because of the censorship, were now printed in Galicia or even in foreign countries and thence smuggled into Russia. Lviv, as in the 13th century, became the home of the spiritual life of Ukraine.

This famed Ukrainian city became the focal point of the gathering of the Ukrainian intelligentsia, both from Great Ukraine and Galicia. Here came Michael Drahomaniv, professor of the Kiev University, an ardent Ukrainian, who in his noted history, published in 1850, was the first during the last century to let the world know the difference between Russia and Ukraine and the entity of the latter. Here came also another famous Ukrainian university professor, an ardent patriot and famous historian — professor Michael Hrushevsky. His historical works have not only received the highest prise from Ukraine alone, but from other nations as well. The learned American Historical Society, speaks highly of his eight volume "History of Ukraine" and cites his history as the best exposition of the opinion that the ancient Ukrainian State of Kiev was not founded by the Varangians, but on the countrary, by ancient Ukrainians. Works by Drahomaniv and Kulish also receive commendatory mention by this Society.

In 1873 a few far-seeing Ukrainians, especially Barvinsky and Konysky founded in Lviv an educational and cultural organization known then as "Towarystwo Shevchenka." As an adjunct thereto a printing establishment was founded for the output of Ukrainian literature, which due to lack of funds had a hard beginning and did not reach importance until about 1890. In this year, this organization was reorganized along the lines of the European Academies of Studies. At its head was professor Hrushevsky upon whom rests the responsibility of putting this organization on such a high plane as to receive and merit the unqualified praise not only of Ukrainians but also of foreign learned circles. Shortly after the founding of this society, a group of talented and energetic Ukrainians, including Drahomaniv and a few other younger writers, left Galicia and settled in Geneva. Here, during 1870—1889 they edited a combination of a journal and an almanac called "Hromada," which was dedicated to the discussion of Ukrainian political and national questions and the closer union between Great Ukraine and Galicia.

The nationalist work of the Ukrainian intelligentsia in Galicia was characterized by its varied aims and influences. Drahomaniv and his followers attempted to awaken the people of Galicia to a realization of their nationalist rights and to organize themselves to fight for these rights. Others, more conservative, such as Kulish, Antonovich, Konysky — sought to create better conditions for the growth of Ukrainian nationalism by coming to an amicable understanding with the Polish ruling classes, to whose tender mercies Austria had given the Ukrainians in 1866.

The paths of these two elements gradually grew so divergent that in 1890, under the leadership of Drahomaniv, the Left wing of the Nationalists formed themselves into the Radical Party. When, in 1890, an understanding was reached by the conservatives, or Right wing, of the Nationalists, with the ruling Austrian-Polish classes, this understanding or union became the object of a sanguine attack by the Radicals. And indeed, their strong opposition was perfectly tenable, for this was no union in the sense of the word, but the granting to the Ukrainians of a few minor and unimportant privileges in return for the cessation of their fight against the Polish system of land tenure, which in backwardness and cruelty was reminiscent of the Dark Ages. The storm of opposition became so intense that the conservative Right awoke to a realization where this "union" was leading it, and in 1890 dissolved the union.

Notwithstanding the different roads travelled by the Ukrainian nationalists towards the freedom of Ukrainian people, the effect of these controversies as to policies to be pursued was of the most beneficial and strengthening effect upon the growth of the Ukrainian movement. Beginning with 1870, the Nationalists grew very rapidly in numbers, strength, and power. Beginning with literary efforts — output of popular books, and the founding of intitutions of learning, — they gradually turned to political labors. Beginning with small groups the Nationalists, through their strength of movement and energetic forwardness, they attracted towards their party numerous adherents, and from thence on this Nationalistic Party became the major party of Galicia, notwithstanding the Russophils, liberally subsidized by Russia.

The formation of the Radical party under Drahomaniv in opposition to the Conservative — clerical elements, proved to have a beneficial effect upon the Nationalists. It kept most of them from leaning towards the Right which was entirely too conversative; in fact it was backward to the growth of the Ukrainian movement. The Radicals taught the people not to rely upon other nationalities to obtain their freedom, but to go out and fight for their rights, relying upon themselves.

Nex Installment — "The Russian Revolution of 1905 and its Effect upon Ukraine".

ДРУГИЙ ТОМ „УКРАЇНСЬКОЇ ЗАГАЛЬНОЇ ЕНЦИКЛЬОПЕДІЇ" ВЖЕ ПУЩЕНИЙ У ПРОДАЖ.

Що то за ота „Українська Загальна Енциклопедія"?

Шановні Читачі! На це питання ви певно не потребуєте відповіди. Бож всі ви певно знаєте, що „Українська Загальна Енциклопедія" — Книга Знання — **це епохальна українська книга, якої до цього часу ми, Українці, не мали.**

Потрібна вона для шкіл, бібліотек, товариств, інституцій, жіночих гуртків, читалень і т. п. Потрібна для священика, лікаря, інжиніра, адвоката, професора, вчителя, редактора, журналіста — **взагалі для кожної людини, котра цікавиться знанням.**

Потрібна УЗЕ для робітника, фармера, купця, бизнесмена, для кожного фахівця. Потрібна вона й для жіноцтва, для молоди, для учнів та учениць.

УЗЕ потрібна для всіх!

Чому? Тому, що **ця книга містить короткі, але точні, ясні й вичерпуючі відомости зі всіх галузів людського знання.** Це є, так мовити, ціла бібліотека, зібрана в одній книзі (три великі томи).

Та ви й самі розумієте вагу такої книги в рідній нам українській мові. **Ні одна в світі чужа енциклопедія не може замінити Українцеви своєї української.** Бож наша енциклопедія, поруч з відомостями з життя усіх народів, цілого світу, подає докладні вістки з історії, літератури, мистецтва, промислу і т. д. — України, містить українську персоналію, чого не зробить нам ніяка (чужинна) інша енциклопедія.

Хибаж це не цікаве та й не конечно потрібне для Українця?

Ось, наприклад, **в III. томі УЗЕ буде присвячено аж кілька зшитків гаслу: УКРАЇНА.** Дуже вичерпуючі огляди всеї нашої літератури й мистецтва, історії та географії, як теж всіх інших галузів знання про Україну та її нарід в третому томі УЗЕ будуть становити правдиву цінність для всіх Українців. **Все найважніше знання про Україну й її нарід буде зібране коротко, переглядно, але вичерпуючо.** Для кожного Українця та Українки **це буде правдива скарбниця, котрої не заступлять інші книжки.** Ось чому не шкодуймо тих кілька долярів на цю книгу — особливо тепер, коли всі ми закликаємо до виховання нашої молоди, отеж в рідній культурі, для збереження її українського характеру й духа!

Купуйте всі „Українську Загальну Енциклопедію" — тепер перший і другий том та замовляйте третій.

Треба ще й це памятати, що ваші гроші, заплачені за перший і другий том УЗЕ, прискорить появу третього тому — а тоді повна (закінчена) Українська Загальна Енциклопедія буде робити успішно свою велику культурну роботу всюди там, де вона застить.

Причиніться до цього хосенного діла — корисного для вас самих і необхідного для всього нашого народу!

Умови купна:

Ціла Українська Загальна Енциклопедія в трох томах, оправлених у півшкірі, кожний том в тектуровій коробці, коштує вже з пересилкою почтою $30.00; в цілошкіряній оправі більше $3.00.

I. і II. том УЗЕ висилає **T-WO UKRAINSKA ZAHALNA ENCYKLOPEDIJA, KOLOMYJA, NARODNYJ DIM — POLAND —** за попереднім надісланням $20.00.

Книгарням і В-ам книгарський опуст. Або замовляйте в книгарні „Свободи", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ГАРЕМ ТУРЕЦЬКОГО СУЛТАНА.

Коли Турки прогнали султана та проголосили републику, заняли і славну палату Ільдіс-Кіоск. У кіоску тім жив султан Абдул Гамід із своїми жінками. У палаті уладили касино гри. Проголосили його східним Монте Карльо. Заходило сюди багато чужинців. Касино мало бути лише для чужинців. Туркам було заборонено грати газардові гри. Держава мала великі доходи. Та неможливо було докладно розріжнити чужинців від Турків. Багато богатих Турків зуміло виєднати собі доступ і програвали величезні суми. То було небезпечне, бо часто траплялося, що якесь із промислових підприємств мусіло бути зачинене, бо промисловець програв у касині все своє майно. І так влада з тяжким серцем рішилася замкнути касино гри в Ільдіс-Кіоску. Тепер палату перемінять у санаторію.

Марко Скритий.

НЕ ПАДАЙ, ДРУЖЕ, ДУХОМ!

Як ти в змаганню нерівнім
Не побідив у бою,
Знай — сплетеш вінець лавровий
Працею тяжкою.

Ти зневірився? Збоявся?
Натуро трусяча, —
Перші спроби, хоч невдачні,
Ще не є невдача!

Свої сили збери разом,
Держись бодро, сміло,
А побореш перешкоди
Й створиш своє діло.

Дрібним змагом, легким трудом
Не здобудеш хліба;
Лиш побіда по невдачі
Дійсна є побіда!

Гість (хотів купити газету, сягнув у кишеню, та грошей там не було): Ов! я забув дома гроші

Продавець: То нічого, газету прошу взяти. Заплатите завтра.

— А як я до завтра вмру?

— О! То не велика втрата...

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

(13)

Дивно, хто міг забратися з білих людей так далеко в джунглі. Хтось мусів дуже добре знати джунглі та мати велику причину, щоб забратися в них. Тарзан рішив прослідити, що це значить. Він пішов слідами кози, чи вони не приведуть його до інших слідів. Знайшов сліди крови, де вперше впялася в тіло кози стріла. Тут почав щукати слідів людей. Уже сонце було на заході, коли Тарзанови пощастило попасти на людські сліди.

Він почав їх студіювати та обнюхувати, щоб по розмірі і запаху здогадатися, якій людині вони належать, чи то білій, чи Европейцеві, чи якій іншій. Відбитки ніг були дуже великі й втискалися глибоко в землю. Ясно було, що вони належать людині великій, сильній і важкій. Людині такій, що вона може дорівнюватися самому Тарзанови. Тут він почав пригадувати, що ще в його маєтку йому дикуни розповідали про якогось силача, який переслідував їх.

Наступила ніч і Тарзан мусів припинити свої дальші обслідування. Він знав, що його чекають з мясом для їдження Вазири й тому треба було поспішати. Вернувся назад до сліду до недавно вбитої кози, щоб її забрати з собою. А тимчасом у голові все перебирав, хто це міг бути? Хто тут також полює на дичину й звірів, або може, як і він, хтось пустився на більше підприємство? Та годі було тепер відгадати цю таємницю.

—o—

Біля трупа кози він побачив Нуму, що готувався їсти її. Тарзан відважно пішов на льва, а той від несподіванки відскочив від трупа кози. Поки лев опамятався, Тарзан вже був з козою на плечах на найближчому дереві. Лев кілька разів підстрибнув, щоб спіймати свого ворога, але не дістав. Тарзан з усміхом подався по деревах до своїх Вазирів, які вже розвели вогонь, чекаючи, що Тарзан принесе їм мяса на вечеру.

—o—